

Inhoud

Dankwoord	7
Lijst van afbeeldingen, tabellen en grafieken	13
Afbeeldingen	13
Tabellen	14
Grafieken	15

I. Bouwstenen

Hoofdstuk 1

Opt stuc van den Incomst tshertogen van Brabant:

opzet, methodologie en historiografisch kader van het onderzoek 19

1.1 Constitutionele teksten	22
1.2 Historiografisch kader	33
1.3 Bronnen, methodologie en afbakening	41

Hoofdstuk 2

Doen men mine here van Brabant ontfaen soude:

hertogelijke successies in het laatmiddeleeuwse Brabant 51

2.1 De eerste landcharters en constitutionele teksten	52
2.2 Laatmiddeleeuwse successies en Blijde Inkomstcharters (1356-1494)	58
Vrouwelijke erfgenames: Johanna van Brabant (1356) en Maria van Bourgondië (1477)	62
Successies zonder directe erfgenamen: Antoon van Brabant (1406) en Filips de Goede (1430)	70
Minderjarige erfgenamen: Jan IV van Brabant (1415) en Filips de Schone (1482-1494)	74
Andere erfgenamen: Filips van Sint-Pol (1427) en Karel de Stoute (1467)	79
De Blijde Inkomsten in Europees perspectief	86
2.3 Blijde intredes: de Blijde Inkomsten in een performatieve context	92
Besluit	100

Hoofdstuk 3

Ter dachvaert van den drien Staten:

onderhandelingscultuur in het vijftiende-eeuwse Brabant 105

3.1 De bede van 1451	108

3.2 Onderhandelen	115
Vergaderlocatie, -duur en -frequentie	115
Convocatie en openingsvergaderingen	119
Vergaderen op verschillende niveaus	123
Communicatie	136
Besluitvorming en tekstredactie	142
3.3 Actoren	149
Prelaten	151
Edelen	159
Steden en vrijheden	160
De hertogelijke vertegenwoordiging	170
Besluit	176

II. Casestudy's

Hoofdstuk 4

Sijn ere, zijn beste ende sijns gemeynts lants waelvert:

machtsstrijd en conflicterende bestuursvisies in Brabant (1415-1421) 183

4.1 Het hertogelijk bestuur van 1415 tot 1420	185
De machtsgreep van de politieke elites tijdens de minderjarigheid van Jan IV (1415-1417)	185
Het zelfstandig bestuur van Jan IV (1417-1420)	190
Verschuivingen in de hertogelijke entourage (1417-1420)	195
Besluit	200
4.2 Het verzet tegen Jan IV	201
Coalitievorming	202
Openlijk verzet	210
Het ruwaardschap van Filips van Sint-Pol en de nederlaag van Jan IV	214
Besluit	217
4.3 <i>Van den quaden regimente: de argumentatie van de opstandige edelen en de Leuvense magistraat, mei-augustus 1420</i>	219
Onbekwame raadsleden en een falende hertog	222
Het financiële bestuur van het hertogdom en de verpanding van Holland en Zeeland	230
Rechtshandhaving en de naleving van privileges en gewoonterecht	234
De legitimering van het verzet	236
Besluit	240

Hoofdstuk 5

Een constitutionele repliek:

<i>het Privilege van de Ruwaard (1421), het Nieuw Regiment (1422)</i> <i>en de Blijde Inkomst van Filips van Sint-Pol (1427)</i>	245
5.1 Een nieuwe machtsbalans	246
5.2 Drie constitutionele teksten	256
Het Privilege van de Ruwaard (4 mei 1421)	256
Het Nieuw Regiment (12 mei 1422)	261
De Blijde Inkomst van Filips van Sint-Pol (23 mei 1427)	266
5.3 Het hertogelijk beleid hertekend	268
Het Brabantse ongehoorzaamheidsrecht	268
De betrokkenheid van de Staten bij het hertogelijk bestuur	270
De hertogelijke raad	273
Hertog en stad	279
Besluit	280

Hoofdstuk 6

Oft geboerde dat mine geduchte here van Bourgognen ten lande van Brabant quame...

<i>Onderhandelingen bij de Bourgondische machtsovername (1428-1430)</i>	287
6.1 De desiderata van 1428	290
Een vergadering in Halle, juni 1428	290
Het Verdrag van Lier (1427) en de overlevering van de lijst van 1428	292
Politieke conflicten onder Filips van Sint-Pol en de verdere verankering van het Nieuw Regiment en de Blijde Inkomst van 1427	294
6.2 De Blijde Inkomst van Filips de Goede en de bijbehorende toebrief (5 oktober 1430)	302
Onderhandelingen	296
Confirmatie van de activiteiten van de Staten in het interregnum	306
Besluit	309
6.3 De Brabantse Staten en de Bourgondische successie	310
Privilegien, rechten, vryheden	312
De autonomie van het hertogdom binnen de personele unie	313
De buitenlandse politiek	320
Het economisch beleid	323
Limitaties van de hertogelijke macht	328
Besluit	331

Algemeen besluit	335
Bijlagen	345
Bijlage 1 Lijst van Brabantse hertogen (1294-1598)	345
Bijlage 2 Concordantielijst en overzicht van de inhoudelijke evolutie van de Blijde Inkomstcharters (1356-1549)	347
Bijlage 3 Het Privilege van de Ruwaard: Jan IV confirmeert het ruwaardschap van Filips van Sint-Pol, 4 mei 1421	357
Lijst van afkortingen	359
Bronnen & bibliografie	360
Geraadpleegde onuitgegeven bronnen	360
Uitgegeven bronnen	362
Verhalende bronnen	362
Niet-verhalende bronnen	362
Bibliografie	363
Lijst van eerdere publicaties in de reeks	
<i>Standen en Landen/Anciens Pays et Assemblées d'Etats</i>	391